

Krajowe rozwiązania prawne odnoszące się do potrzeb zawodowych osób z niepełnosprawnościami

To jest wersja raportu w tekście łatwym do czytania.

Cały raport jest na stronie internetowej.

Link do strony internetowej z raportem.

Raport powstał w ramach projektu
„Włączenie wyłączonych – aktywne instrumenty
wsparcia osób z niepełnosprawnością na rynku
pracy”.

Projekt ma numer POWR.02.06.00-00-0065/19

Projekt realizują:

Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Osób
Niepełnosprawnych w Ministerstwie Rodziny
i Polityki Społecznej

Polski Związek Głuchych

Polska Organizacja Pracodawców
Osób Niepełnosprawnych

Stowarzyszenie Czas Przestrzeń Tożsamość

Raport napisały osoby
z Polskiego Związku Głuchych.

Pieniądze na badanie dała Unia Europejska.

Spis treści

Ważna informacja	5
Co warto wiedzieć o pracy?	6
Praca osób z niepełnosprawnością	7
Chroniony rynek pracy.....	9
O czym jest raport?	10
Co badano?	10
Wnioski z badań	12
1. wniosek	13
2. wniosek	14
3. wniosek	15
4. wniosek	16
5. wniosek	17
6. wniosek	18
7. wniosek	19
8. wniosek	20
9. wniosek	21
10. wniosek	22
11. wniosek	23
12. wniosek	24
13. wniosek	25
14. wniosek	26
15. wniosek	27
16. wniosek	28
17. wniosek	29
18. wniosek	30
19. wniosek	31

Ważna informacja

Możesz nie wiedzieć, co oznaczają.

Nazwy i trudne pojęcia napisane są **pogrubioną czcionką**.

Niektóre nazwy są długie. Wtedy napisane są skrótem.

Skrót powstaje z pierwszych liter wyrazów z nazwy.

Na przykład Zakład Ubezpieczeń Społecznych to w skrócie ZUS.

Co warto wiedzieć o pracy?

Praca jest bardzo ważna w życiu człowieka.

Dzięki pracy można:

- zarobić pieniądze
- poznać ludzi
- uczyć się nowych rzeczy
- czuć się potrzebnym.

Dorosły człowiek powinien mieć pracę.

Na **otwartym rynku pracy**

pracownicy szukają pracy,

a pracodawcy szukają pracowników.

Pracodawcą może być firma, urząd, szkoła, zakład pracy.

To pracodawca decyduje, kogo chce zatrudnić.

Nie wszystkim udaje się znaleźć pracę.

Osoby bezrobotne mogą pójść do urzędu pracy.

W urzędzie pracy można:

- dowiedzieć się, kto szuka pracowników
- porozmawiać z doradcą zawodowym
- dostać zasiłek
- pójść na szkolenie.

Wszystko, co pomaga znaleźć pracę, nazywa się **aktywizacją zawodową**.

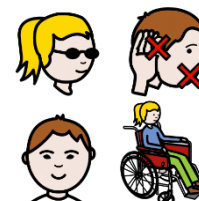

Praca osób z niepełnosprawnością

Wśród bezrobotnych są osoby z niepełnosprawnością.

Niektórzy z nich mają duży problem w znalezieniu pracy na otwartym rynku pracy.

Dlatego potrzebna jest **aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnością**.

Przykładowe działania:

- zmiana prawa
- tworzenie miejsc przygotowujących do pracy
- pomoc różnych urzędów
- udział w szkoleniach, kursach
- wsparcie asystenta
- trener pracy.

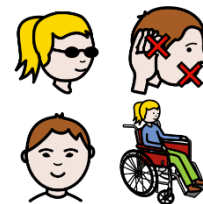
To tylko kilka przykładów.

Działań jest bardzo dużo.

Są opisane w różnych dokumentach.

Najwięcej opisanych jest w **ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych**.

[Link do ustawy](#)

Chroniony rynek pracy

Na **chronionym rynku pracy** osoba z niepełnosprawnością może przygotować się do szukania pracy na otwartym rynku.

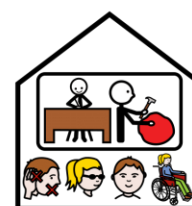
Sprawdzić, czy poradzi sobie z obowiązkami.

- Czy będzie potrafiła wykonać zadania?
- Czy będzie umiała pracować z innymi ludźmi?
- Czy będzie umiała uczyć się nowych rzeczy?
- Czy będzie punktualna?

Takie przygotowanie do pracy nazywa się **rehabilitacją zawodową**.

Miejsca pracy chronionej to:

- Zakład Pracy Chronionej
- Zakład Aktywności Zawodowej, w skrócie ZAZ
- Warsztaty Terapii Zajęciowej, w skrócie WTZ

Miejsca różnią się od siebie.

We wszystkich dba się o potrzeby pracowników, a pracę dobiera się do ich wiedzy i możliwości.

Miejsca pracy chronionej dostają pieniądze z **Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych**, w skrócie PFRON.

Miejsca pracy chronionej mogą tworzyć
organizacje pozarządowe.

Organizacje pozarządowe to na przykład
fundacje i stowarzyszenia.

O czym jest raport?

Z raportu dowiesz się:

- Jak w Polsce pomaga się osobom z niepełnosprawnością znaleźć pracę?
- Co trzeba zmienić, aby więcej osób pracowało?
- Dlaczego zmiany są potrzebne?

Co badano?

Autorzy raportu zrobili duże badanie.

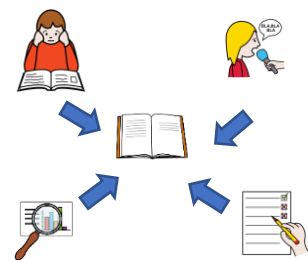
Zbierali informacje od różnych osób

i z różnych miejsc.

Chcieli dowiedzieć się, czy pomoc dla osób z niepełnosprawnościami w Polsce jest dobra.

Rozmawiali z osobami z niepełnosprawnością i pracodawcami.

Wysyłali ankiety.

Rozmawiali z osobami z innych krajów.

Pytali, jak pomagają

osobom z niepełnosprawnością.

Były to osoby z:

- Czech
- Francji
- Hiszpanii
- Niemiec
- Słowacji
- Wielkiej Brytanii.

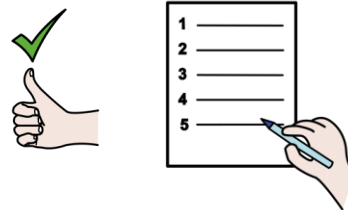
Przeczytali i sprawdzali bardzo dużo dokumentów.

Były to:

- ustawy
- dokumenty międzynarodowe
- plany na przyszłość, czyli strategię
- wyniki badań
- raporty
- książki
- artykuły
- dane statystyczne

Wnioski z badań

W raporcie napisali, czego się dowiedzieli podczas badań.

Informacje były potrzebne do zrobienia propozycji zmian.

Takie propozycje nazywa się **wnioskami**.

Autorzy napisali **19 wniosków**.

1. wniosek

Pełnomocnik Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych pracuje w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej.

Pełnomocnik ma doradzać, wprowadzać zmiany, aby osobom z niepełnosprawnością dobrze żyło się w Polsce.

Podobne obowiązki mają też inne osoby w rządzie.

Pełnomocnik czasem może nie wiedzieć, co oni robią.

Trzeba to zmienić.

Autorzy raportu chcą, aby Pełnomocnik pracował w Kancelarii Premiera.

Wtedy będzie mógł decydować, jak państwo ma pomagać osobom z niepełnosprawnością.

2. wniosek

Kodeks pracy to zbiór zasad obowiązujących na rynku pracy.

Wszyscy pracodawcy i pracownicy
Muszą go przestrzegać.

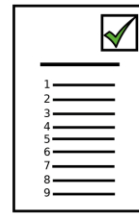
W Kodeksie Pracy nie ma zasad dla osób z niepełnosprawnością.

Takie zasady są w innych dokumentach.

Wszystkie zasady powinny być
w jednym dokumencie.

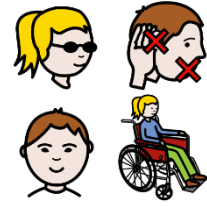
Wtedy będzie łatwiej ich przestrzegać.

Trzeba napisać nowy Kodeks pracy zawierający
prawa osób z niepełnosprawnością.

3. wniosek

Dokumenty i ustawy opisujące działania pomagające osobom z niepełnosprawnością w znalezieniu pracy mają prawie 20 lat.

Przez ten czas dużo się zmieniło.

Zmieniły się potrzeby i możliwości na rynku pracy.

Dokumenty muszą być zgodne z międzynarodowymi zasadami, na przykład z Konwencją o prawach osób z niepełnosprawnością.

Dlatego trzeba zmienić dokumenty i ustawy w Polsce.

4. wniosek

Osoby z niepełnosprawnością mogą mieć orzeczenie o niepełnosprawności.

W orzeczeniu są różne informacje o zdrowiu.

Nie ma informacji o umiejętnościach i potrzebach.

Takie informacje są ważne, kiedy szuka się pracy.

Można lepiej wybrać pracodawcę.

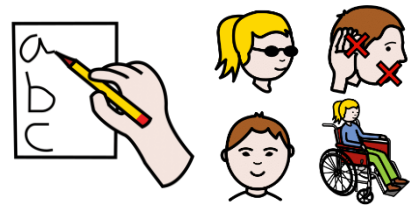
A pracodawca wie, jak przygotować miejsce pracy.

Trzeba zmienić sposób dostawania orzeczenia o niepełnosprawności.

5. wniosek

Bardzo ważne jest, jakich wyrazów używa się, pisząc o niepełnosprawności.

Niektóre wyrazy są przestarzałe lub uznawane za obraźliwe.

Na przykład zamiast pisać osoba niepełnosprawna powinno się pisać osoba z niepełnosprawnością.

Trzeba zmienić stare nazwy we wszystkich dokumentach w Polsce.

Wszędzie trzeba używać takich samych nazw.

6. wniosek

Osoby z niepełnosprawnością i ich opiekunowie dostają pieniądze od Państwa. Na przykład **rentę**.

Renta to pieniądze, które dostaje się co miesiąc z ZUS.

Wysokość renty zależy od wielu rzeczy, na przykład zarabianych pieniędzy.

Dlatego osoba z niepełnosprawnością musi uważać, ile zarabia pieniędzy.

Jeśli zarobi za dużo pieniędzy, ZUS może przestać wypłacać rentę.

Dlatego niektóre osoby wolą dostawać rentę i nie iść do pracy.

Państwo powinno zachęcać do pracy.

Dlatego trzeba zmienić zasady przyznawania renty.

7. wniosek

Wiele osób w Polsce uważa, że osoby z niepełnosprawnością nie potrafią pracować.

Trzeba pokazać, że osoby z niepełnosprawnością mają wiedzę i kompetencje potrzebne do pracy.

Ich niepełnosprawność nie wpływa na to, jak pracują.

8. wniosek

Warto uczyć się nowych rzeczy,

na przykład podczas:

- szkoleń
- kursów.

Na koniec dostaje się zaświadczenie lub certyfikat.

To ważne dokumenty dla pracodawcy.

Osobom, które uczą się nowych rzeczy, łatwiej:

- zmienić pracę
- zmienić stanowisko
- dostać podwyżkę.

Trzeba pomagać osobom z niepełnosprawnością zdobywać wiedzę.

Organizować dla nich szkolenia i kursy.

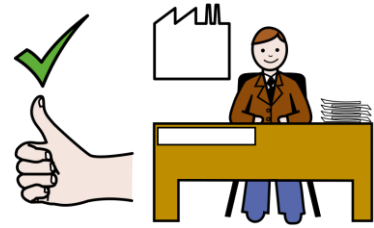
Pokazywać, dlaczego trzeba uczyć się nowych rzeczy.

9. wniosek

Trzeba zachęcać pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnościami.

Pokazywać im zalety zatrudnienia.

Szczególnie na otwartym rynku pracy.

10. wniosek

Czym jest dostępność?

Jeśli do budynku trzeba wejść po schodach,
osoba na wózku nie może do niego wejść.

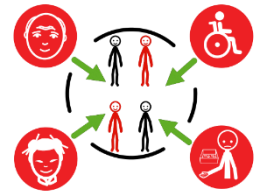
Taki budynek jest niedostępny.

Mało pracodawców dba o dostępność.

Dlatego osoby z niepełnosprawnością nie mogą
pracować tam, gdzie chcą.

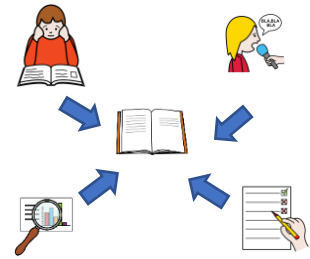
Tak nie powinno być.

Dlatego trzeba pomagać pracodawcom dbać
o dostępność.

11. wniosek

Mając informacje, można coś poprawić lub uznać za niepotrzebne.

Dlatego trzeba zbierać informacje o aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością.

Informacje można zbierać z różnych miejsc:

- z urzędów pracy
- z PFRON
- z ZUS.

Czasami instytucje mają podobne informacje.

Wtedy można je porównać.

Ale tylko jak będą uporządkowane

w taki sam sposób.

Dlatego trzeba ustalić,

w jaki sposób dobrze zbierać informacje.

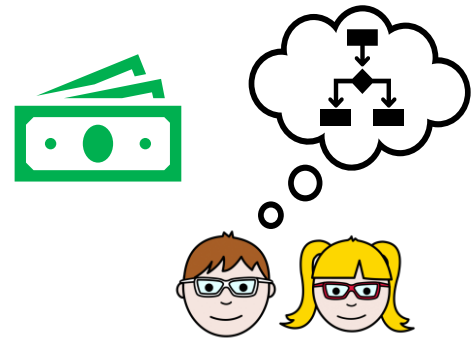
12. wniosek

Organizacje pozarządowe to na przykład, fundacje i stowarzyszenia.

Organizacje pozarządowe bardzo pomagają pracodawcom i osobom z niepełnosprawnością.

Wymyślają nowe rozwiązania.

Sprawdzają czy rozwiązania są skuteczne.

Nowe rozwiązania to, na przykład:

- pomocy asystentów w miejscu pracy
- wsparcia trenerów pracy
- korzystania z tłumaczy języka migowego.

Niestety pieniądze dostają, jeśli wygrają konkurs.

Nigdy nie wiedzą, czy dostaną pieniądze.

To bardzo utrudnia im pracę.

Dlatego potrzebne są rozwiązania,

które im pomogą.

Na przykład zmiany w prawie.

13. wniosek

Urzędy planują, jak będą pomagać osobom z niepełnosprawnością.

Taki plan nazywa się **strategią**.

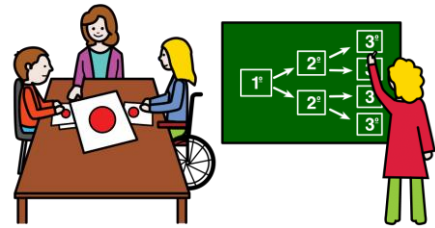
Urzednicy piszą **strategie** i potem robią to, co w niej napisali.

Urzednicy nie zawsze wiedzą, co jest potrzebne osobom z niepełnosprawnością.

Strategia powinna być pisana z organizacjami pozarządowymi i osobami z niepełnosprawnością.

Wtedy strategie będą lepsze.

Lepiej będą wydawane pieniądze.

14. wniosek

Publiczne Służby Zatrudnienia dbają

o rynek pracy w Polsce.

Są to na przykład Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej i urzędy pracy.

Publiczne Służby Zatrudnienia powinny współpracować z organizacjami pozarządowymi.

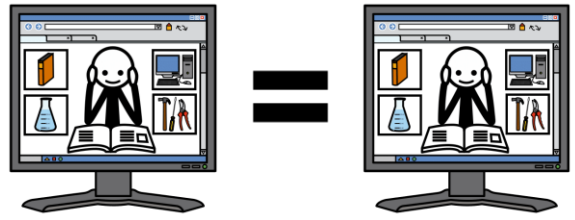
Teraz za mało współpracują.

Dlatego trzeba zmienić prawo, aby mogły razem pomagać osobom z niepełnosprawnością.

15. wniosek

Czasami osoby z niepełnosprawnością
dostają taką samą pomoc
z różnych miejsc.

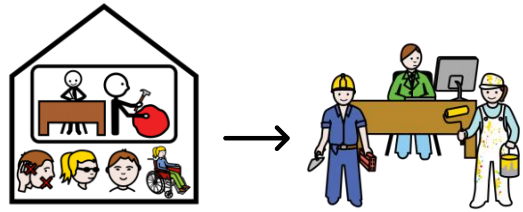
Na przykład takie same szkolenia
robi urząd pracy i organizacje pozarządowe.
To marnowanie pieniędzy.

Instytucje, które pomagają osobom
z niepełnosprawnością, powinny wspólnie planować
działania.

Wtedy będą mogły w różny sposób pomagać i
proponować różne działania.

16. wniosek

Zakład Aktywności Zawodowej
w skrócie ZAZ.

W ZAZ pracują
osoby z niepełnosprawnościami.
ZAZ ma przygotować do pracy
na otwartym rynku pracy.

Teraz dużo osób z niepełnosprawnością
chce pracować tylko w ZAZ.

Nie chce szukać pracy na otwartym rynku pracy.

Boi się nowej pracy i denerwuje,
że sobie nie poradzi.

Teraz, jeśli rezygnuje się z pracy w ZAZ,
nie można do niego wrócić.

Tak nie powinno być.

Trzeba zmienić sposób działania ZAZ.

17. wniosek

Trzeba pomóc osobom,
które decydują się na pracę
na otwartym rynku pracy.

Można na przykład dać im pieniądze na:

- zatrudnienie asystenta
- opłacenie dojazdu.

Taka pomoc zachęci do szukania pracy.

To bardzo dobre rozwiązanie.

Trzeba wymyślić i zapisać w prawie, jak będzie
można korzystać z takiej pomocy.

18. wniosek

Niepełnosprawność nie powinna być przeszkodą w znalezieniu pracy.

Niektórzy boją się, że przez problemy w poruszaniu lub rozmawianiu nie dostaną pracy.

Takie problemy można rozwiązywać.

Potrzebne są na to pieniądze.

Niestety, bardzo długo czeka się na dostanie pieniędzy.

Osoby, które chcą pracować, powinny szybciej dostawać pieniądze.

Dlatego trzeba zmienić prawo.

19. wniosek

Pracownicy z niepełnosprawnością mogą:

- krócej pracować
- mieć dodatkową przerwę w pracy, na przykład na ćwiczenia
- mieć więcej dni urlopu.

Tak jest napisane w ustawie o rehabilitacji.

Niektóre osoby z niepełnosprawnością

nie chcą korzystać z tych praw.

Przepisy tego zakazują.

Trzeba napisać przepisy, które pozwolą wybrać pracownikowi, czy chce korzystać z takich praw.

Wersję łąwą do czytania raportu napisała
Aleksandra Sztajerwald.

Tekst skonsultował Bartłomiej Osiński.

W raporcie użyto piktoqramów stworzonych przez
Sergio Palao dla ARASAAC.

[Link do strony ARASAAC.](#)

Ich właścicielem jest rząd Aragonii.

Piktogramy są na licencji Creative Commons BY-NC-SA.

[Link do treści licencji.](#)